

T.C.
ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

Sayı : B.15.0.SGB.02.610 - 1331

25 Haziran 2012

Konu :Yazılı Soru Önergesi (7-7733)

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İlgi: TBMM Başkanlığının 04.06.2012 tarih ve A.01.0.GNS.0.10.02.00-69756 sayılı yazısı.

Manisa Milletvekili Sayın Hasan ÖREN'in tarafıma tevcih ettiği 7/7733 esas nolu yazılı soru önergesi, T.B.M.M. İç Tüzüğü'nün 99 uncu maddesi gereği, Maden İşleri Genel Müdürlüğü ve Manisa Valiliğinden alınan yazılı bilgiler doğrultusunda aşağıda cevaplandırılmaktadır.

Bilgilerinize arz ederim.

Taner YILDIZ
Bakan

EKLER :

-Önerge Cevabı (2 Sayfa)

**MANİSA MİLLETVEKİLİ HASAN ÖREN'İN
YAZILI SORU ÖNERGESİ VE CEVAPLARI
(7/7733)**

Sorular 1, 6:

Alaşehir ilçemize bağlı Alkan köyünde özel bir firmanın jeotermal sondajı sırasında sondaj sahasının yakınındaki bir bağdan sıcak su çıkmış bu nedenle bağlardaki bütün asmalar kurumuştur. Özel firmalar tarafından, bölgede 10 dolayında sıcak su sondaj çalışması yapılmaktadır. Ancak sondaj çalışmalarının ilgili kurumlarca yeterince denetlenmediği ifade edilmektedir. Yaşanan kaza sonucu içinden sıcak su ve buhar çıkan bağ ile çevresindeki bağlar tamamen kurumuştur. Çiftçiler bağların tamamen sökülüp yeniden asma dikimi yapılması gerektiğini belirtmektedirler. Bu durumda ise 5-6 yıl ürün alınamayacaktır. Kesilemeyen ve kontrol altına alınamayan sıcak su çıkışı devam ettiğinden sıcak su Alaşehir çayına yönlendirilmiştir. Sıcak su ve buhar geçtiği her yerde canlı bitki örtüsünün ve balıkların tamamen ölmesine neden olmuştur. Bu kaza sadece tarımsal üretime değil, ekolojiye ve çevreye ve her türlü canlıya da büyük zarar vermiştir. Bu nedenlerle;

-Kazanın nedeni nedir, önleyici tedbirler neden alınmamıştır?

-Bölge bu tür patlak ve kazalar yaşanmaması için uzmanlar tarafından bir inceleme yaptıracağınız mı?

Cevaplar 1, 6:

Bakanlığım Maden İşleri Genel Müdürlüğünden alınan yazılı cevapta özetle; “Söz konusu alanda Türkerler Jeotermal Enerji Arama ve Üretim A.Ş. (Şirket) jeotermal ruhsatı almış ve Alaşehir-Piyadeler mevkiî Bayramyeri-3 kuyusunda 30 Nisan 2012 tarihinde sondaj yapmaya başlamıştır. Ruhsat sahibi şirket tarafından patlamanın yaşandığı lokasyonda sondaj çalışmalarına devam edilirken, 18 Mayıs 2012 tarihinde 1.011 metrede kesilen bir faydan kuyuya karbondioksit gelişinin yaşandığı, kuyuya gaz gelişini önlemek için gaz gelişini önleyici vanaların (BOP) kapatıldığı, daha sonra biriken basıncın formasyonu yırtarak fayın uzantısı olan ileriki bir noktadan (yan taraflardaki bağlardan) su, karbondioksit ve çamur patlamasının başladığı Şirket yetkilileri tarafından bildirilmiştir.”denilmektedir.

Yine, Manisa Valiliğinden alınan yazılı cevapta da özetle; “Alınabilecek önleyici tedbirlerin neler olduğu konusunda araştırma yapmak üzere ilk incelemeler İl Özel İdaremizin jeoloji mühendisleri tarafından yapılmıştır. Valilik Makamı olarak bizzat yerinde inceleme yapılmış, inceleme sırasında tespit edilen çevrenin korunması ile can ve mal güvenliği bakımından acil olarak alınması gereken tedbirlerle ilgili gerekli görülen ilk talimatlar bizzat verilmiştir. Alaşehir Kaymakamı ilk günden itibaren sorunu yakından takip etmekte; Şirket ile çevre halkı arasında koordinasyon sağlamaktadır. İlimiz İl Özel İdaresi Genel Sekreterliği, İl Afet ve Acil Durum Müdürlüğü, DSİ Müdürlüğü, Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü bölgede gerekli incelemeleri yapmış yetki ve sorumlulukları çerçevesinde yapılacak işleri belirlemişlerdir. Bölge güvenlik kordonu altına alınmış sivil vatandaşların can güvenliğine yönelik tedbirler alınmıştır. Bunun yanı sıra 29.05.2012 tarihli yazı ile MTA Ege Bölge Müdürlüğünden rapor istenmiştir. MTA Bölge Müdürlüğü teknik ekibince inceleme yapılmış ve 01.06.2012 tarihli rapor tanzim edilmiştir. Raporda özetle; formasyonun yırtılmasının rezervuar basıncının üstteki litostatik basıncı yenmesi olarak tespit edilmiştir. Meydana gelen bu kaza faaliyet alanının yapısına bağlı olarak öngörülemeyen bir şekilde ortaya çıkan bir durumdur.

Yapılan incelemeler hususunda ise; MTA Ege Bölge Müdürlüğünden rapor istenmiş ve 01.06.2012 tarihli rapor düzenlenmiştir. Bölgede bu tür patlak ve kazalar yaşanmaması için alınacak tedbirler konusunda mevcut sorundan edinilen tecrübeler yanında bilimsel ve teknik bakımından uzman görüşlerinden yararlanılacaktır. İl Özel İdaresi konu hakkında DSİ 2. Bölge Müdürlüğü, Çevre ve Şehircilik Müdürlüğü, 9 Eylül Üniversitesi, MTA Ege Bölge Müdürlüğü ve TÜBİTAK gibi kurumlarla gerekli çalışmaları başlatmıştır. Özellikle Alaşehir havzasındaki jeotermal kaynak potansiyelinin verimli ve çevreye zarar vermeyecek şekilde değerlendirilmesine dönük proje hazırlıkları sürdürülmektedir.”denilmektedir.

**MANİSA MİLLETVEKİLİ HASAN ÖREN'İN
YAZILI SORU ÖNERGESİ VE CEVAPLARI
(7/7733)**

Sorular 2, 3:

-Sondaj çalışmaları sırasında bağlarından sıcak su ve buhar çıkması nedeniyle zarar gören çiftçilerin zararlarının tespiti yapılmış mıdır? Toplam zarar ne kadardır?

-Bağları zarar gören çiftçilerin zararlarını kim karşılayacaktır?

Cevaplar 2, 3:

13.06.2007 tarihinde yürürlüğe giren 5686 sayılı Jeotermal Kaynaklar ve Doğal Sular Kanunu, belirlenecek jeotermal kaynaklar ve doğal minareli sular ile jeotermal kökenli gazların aranması ve işletilmesi için ruhsat verilmesi, ruhsatın devredilmesi, faaliyetlerin, kaynağın ve çevrenin denetlenmesi, ruhsatın sona erdirilmesi, kaynak ve kaptajın korunması, ruhsat alanının terk edilmesi ile ilgili işlemlerin yürütülmesinde yetki ve sorumluluklar İl Özel İdarelerine bırakılmıştır.

Sıcak su ve buhar çıkışı devam ettiğinden Valilik tarafından henüz zarar tespiti yapılmamıştır. Ancak olaydan gözlemsel olarak yaklaşık 20-30 dönüm bir bağın zarar gördüğü tahmin edilmektedir. Kesin zarar patlamaların durdurulmasına müteakip yapılacak resmi zarar tespit çalışmalarından sonra ortaya çıkacaktır. Şirket yetkililerinin zarar gören vatandaşların her biri ile ayrı ayrı görüşerek zararlarının tamamının Şirket tarafından karşılanacağını taahhüt ettiği Manisa Valiliği tarafından Bakanlığımıza gönderilen cevap yazısında açıklanmıştır.

Soru 4:

Bölgede sondaj faaliyeti gösteren firmalardan bu tür kaza ve zararlar için herhangi bir teminat alınmış mıdır? Alındı ise miktarı nedir?

Cevap 4:

Kaynağın değerlendirilmesine yönelik faaliyetlerde, kamu can ve mal sağlığını etkileyecek durumların oluşması ve ruhsat sahibi tarafından gerekli tedbirlerin alınmaması halinde kullanılmak üzere güvence olarak 5686 sayılı Jeotermal Kaynaklar ve Doğal Mineralli Sular Kanununun 10. maddesinin (d) bendi gereğince ruhsat aşamasına bağlı olarak hektar başına, ruhsat harcının %1'i tutarında teminat alınmaktadır. Firmanın ilgili ruhsat alanı 3.837 hektar olup buna göre firmadan 202.856 TL teminat bedeli alınmıştır.

Soru 5:

Sıcak su ve buhar çıkan patlak bölge ne zaman kapatılacaktır?

Cevap 5:

Bölgede toplam 4 adet "gayzer" çıkışı meydana geldiği, bunlardan ilk üçünün kapandığı ve dördüncüsünün ise halen aktif olarak devam ettiği bildirilmiştir. Bu gayzerlerin çıkış kaynağı Bayramyeri-3 olarak isimlendirilen kuyuda kesilen fay hattından gelmektedir. Bu gelişiyi durdurmak için çalışmaların yoğun bir şekilde devam ettiği, yaşanan gayzer gelişini kapatmak için bu tip patlayan kuyuları daha önce çözmüş olan Hollanda'dan (Boots and Coods / Halliburton şirketi) "snubbing unit" adlı bir portatif kule getirileceği, bu kulenin yine kuyu ağzına montajlanarak hidrolik bir şekilde diziyi indireceği, daha önce kazılan kuyuda 700-800 metre derinliklere, hatta daha derinlere inilerek kuyu içindeki gaz ve sıcak su gelişinin olduğu bölgeyi tıkayacağı, geliş tıkandıktan sonra yer üstünde meydana gelen patlamaların (blowout'lar) son bulmasının planlandığı bildirilmiştir. Bu portatif kulenin Hollanda'dan gelme süresinin yaklaşık 15 gün olduğu bildirilmiştir.

Bununla birlikte İl Özel İdaresi; Uzman Meslek Odaları, Üniversiteler, MTA Genel Müdürlüğü ve ildeki kamu kurum ve kuruluşları ile koordinasyon halinde olup alternatif yöntemler araştırmaktadır.